

Medya Kullanımı ve Politik Katılım: Aracı Değişken Modeli Analizi

ÖZGÜR ERKUT ŞAHİN^a

Geliş Tarihi: 05.03.2019 | Kabul Tarihi: 29.10.2019

Öz: Katılımcı siyasette medyanın etkisi her zaman önemli olmuştur. Geleneksel haber kaynakları ve online haber kaynakları politik etkililiği tetikleyerek yurttaşların politikaya katılımında önemli rol oynamıştır. Bu çalışmada medya kullanımının politik katılımdaki rolü ve etkisi politik yeterliliğin aracı değişken rolü çerçevesinde incelenmiştir. Genel olarak medyanın, gerek internet yoluyla gerekse geleneksel olarak politik katılımı ve insanların kendilerini yeterli hissetmelerinin medya araçlarıyla ilgisi analiz edildi. Veri, değişik eğitim ve gelir gurubundan 300 katılımcı ile yüz yüze yapılan anket ile toplandı. Barron ve Kenny'nin aracı değişken modeli kullanılarak analiz edildi. Analiz sonucunda, medya kullanımının politik etkililikle anlamlı ilişkisi olduğu, politik etkililiğinde politik katılımı anlamlı ilişkisi olduğu ve medya kullanımının dolaylı olarak kısmi de olsa politik katılımı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Politik katılım, politik etkililik, aracı değişken, dolaylı etki.

^a Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
erkut.sahin@es.bau.edu.tr

Media Use and Political Participation: Mediation Analysis

Abstract: Media effect always becomes an important item for political participation. Conventional news resources and online news resources triggered political efficacy to encourage citizen's participation in politics. In this study, the role and the effect of media use examined and analyzed using political efficacy as a mediating variable. Quantitative data has been derived through a questionnaire carried out with the participation of 300 people from an almost different age, income groups, and educational levels. The analysis conducted using Barron and Kenny's mediation model. The results indicate that media use has a significant relationship with political efficacy and political efficacy has a significant relationship with political participation. Also, results indicate that media use has a relatively partial indirect effect on political participation.

Keywords: Political participation, political efficacy, mediation, indirect effect.

© Şahin, Özgür Erkut. "Medya Kullanımı ve Politik Katılım: Aracı Değişken Modeli Analizi." *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20 (2019), 391-411.

Giriş

Eğer kişiler taleplerini veya kaygılarını kendilerini temsil edenleri kontrol etme aşamasında oy verme, dava açma veya protesto etme gibi aktivitelerle dile getirmezlerse hesap verme mekanizması istendiği gibi çalışmayacaktır.¹ Buna bağlı olarak, eğer çoğunluk politik olarak suskun ya da hareketsiz kalırsa, şeffaflık ve katılım gibi hakların demokrasinin gelişmesinde sınırlı etkisi olacaktır.² Dahası, dar bir azınlığın katılımı, çoğunluğun çıkarlarına hizmet etmeyen politikaların üretilmesine sebep olacaktır.³ 1990'lı yıllarda politikadaki liberalleşme çabaları çok partili seçimler, siyasi mitingler, ifade özgürlüğü gibi yeni fırsatları politik katılım olarak sivil topluma sunmuştur.⁴ Türkiye dahil olmak üzere, dünyada pek çok yerde insanların hesap verilebilirliğin göstergesi olan seçimler, referandumlar, sivil toplum kuruluşlarının aktiviteleri, protestolar, medya yorumları, ifade özgürlüğü gibi fırsatlar hâlâ gelişmiş değildir. Bu yerlerde politik katılım liberalizasyon çerçevesinde önemli derecede gereklidir. Bu iki şekilde açıklanabilir; birincisi, demokrasiyi kabul etmeyen ve otoriterleşmeyi içselleştirmek isteyen elit kesim çoğunluğun hareketsizliğinden avantaj sağlamak istemektedir.⁵ İkincisi ise, Rejimi kontrol etmek için gerekli olan kurumlar insanlar tarafından daha az desteklenir hale gelmiştir.⁷ O halde, elit kesim ve iktidar sahiplerinin bazı katkı-

¹ Jeffrey Conroy-Krutz, "Media exposure and political participation in a transitional African context", *World Development* 110 (01 Ekim 2018): 224-42, <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2018.05.002>.

² Gabriel Abraham Almond ve Sidney Verba, *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations* (Princeton University Press, 2015).

³ Arend Lijphart, "Unequal Participation: Democracy's Unresolved Dilemma Presidential Address, American Political Science Association, 1996", *American Political Science Review* 91, sy 1 (1997): 1-14, <https://doi.org/10.2307/2952255>.

⁴ Conroy-Krutz, "Media exposure and political participation in a transitional African context".

⁵ Barry R. Weingast, "The Political Foundations of Democracy and the Rule of the Law", *American Political Science Review* 91, sy 2 (1997): 245-263, <https://doi.org/10.2307/2952354>.

⁶ Juan J. Linz ve Alfred Stepan, *Problems of Democratic Transition and Consolidation: Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe* (JHU Press, 1996).

⁷ Milton Cantor, "Popular Consent and Popular Control (Book)", *Library Journal*

lım şekillerini yasaklayıp diğerlerini kullandıkları bu ortamlarda bazı demokratik davranışların öğrenilmesi gerekmektedir. Dahası bu elitler katılımı, özellikle seçimler çerçevesinde taşınmalı stratejiler(sandıkların taşınması vs.), kayırmacılık, gözdağı verme gibi şekillerde yönetmek ve kullanmak isteyeceklerdir⁸.

Politik katılım alanında yapılan araştırmalarda genellikle eğitim, sosyo-ekonomik statü, dernek üyeliği, yaş, memnuniyet, cinsiyet gibi kişisel faktörler üzerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir^{9 10 11}.Bu çalışma, katılım aşamasında kitle iletişim araçlarına maruz kalmanın etkisini araştırmaktadır. Medyanın gelişmesi aynı zamanda daha geniş politik liberalizasyonun da oluşmasına ön ayak olacaktır.

Medya Etkisi

Medya kullanımı ve yurttaşların politik davranışları literatürde incelendiğinde medya kullanımının politik katılımı anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Chang, 2017, yaptığı araştırmada, medya kullanımının ve davranışların demokratik değerler açısından önemini vurgulamış aynı zamanda demokratik değerler açısından medyanın önemli bir bilgi kaynağı olduğunu, yurttaşların demokratik değerlerini şekillendirici bir etkisinin olduğunu ve kamuoyu oluşması bakımından kritik rol oynadığını ortaya çıkarmıştır¹².

Aynı şekilde, Zhao ve Chaffee, 1995 politik kampanyalar

105, sy 6 (15 Mart 1980): 729.

⁸ Jordan Gans-Morse, Sebastián Mazzuca, ve Simeon Nichter, "Varieties of Clientelism: Machine Politics during Elections", *American Journal of Political Science* 58, sy 2 (2014): 415-32, <https://doi.org/10.1111/ajps.12058>.

⁹ Michael Bratton, "Political Participation in a New Democracy: Institutional Considerations from Zambia", *Comparative Political Studies* 32, sy 5 (Ağustos 1999): 549-88, <https://doi.org/10.1177/0010414099032005002>.

¹⁰ Michael Bratton, Robert Mattes, ve E. Gyimah-Boadi, *Public Opinion, Democracy, and Market Reform in Africa* (Cambridge University Press, 2005).

¹¹ Kevin Croke vd., "Deliberate Disengagement: How Education Can Decrease Political Participation in Electoral Authoritarian Regimes", *American Political Science Review* 110, sy 03 (Ağustos 2016): 579-600, <https://doi.org/10.1017/S0003055416000253>.

¹² Wen-Chun Chang, "Media Use, Democratic Values, and Political Participation: Empirical Evidence from Taiwan", *Japanese Journal of Political Science* 18, sy 3 (Eylül 2017): 385-406, <https://doi.org/10.1017/S1468109917000081>.

sırasında oy verenleri önemli iç ve dış sorunlar hakkında bilgilendirmenin medya kullanımının politik katılımın arkasındaki en önemli güç olduğunu savunmuştur¹³ ¹⁴. Medya tarafından sağlanan bilgi yurttaşların siyasi bilgi elde etmesine ve politik aktivitelere doğru yönlendirmelerini sağlamaktadır. ¹⁵ medya kullanımını medya etkisine maruz kalma olarak yorumlamış ve medya etkisine maruz kalmanın politik güven, politik etkililik ve politik bilginin artışına sebep olduğunu bununda yurttaşların oy verme ve protesto etme eylemleriyle doğrudan ve dolaylı etki açısından ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Conroy-Krutz,2018 araştırmasında gelişmekte olan ülkelerde FM radyo kanallarının politik bilgilendirme açısından stratejik önemine değinmiş ve FM radyo dinlemenin belirleyici bir kimliği olduğunu vurgulamıştır¹⁶. Araştırmanın sonunda radyo dinlemenin politik etkililik, politik ilgi ve politik şiddet arasında anlamlı bir ilişkisi olmadığını, fakat sıklıkla radyo dinleyenlerin diğerlerine nazaran daha fazla politik bilgi edindiklerini ortaya koymuştur.

Her ne kadar araştırmaların çoğu, medya etkisinin politik katılım üzerinde güçlü bir etki yarattığını söylese de bazı araştırmalar bu etkinin psikolojik ve sosyolojik faktörlerden oluşan aracı değişken üzerinden dolaylı bir etki yaptığını öne sürmektedir. Araştırmacılar tarafından medyanın politik katılımı oluşturan sosyal, kültürel ve diğer faktörleri şekillendirdiği ve kanalize ettiği savunulmuştur. Bu teorik çerçeve daha sonra Dhavan V. Shah et.al, tarafından aracı iletişim modeli olarak sunulmuş ve temel işlevi olarak, medya kullanımının politik katkı

¹³ XINSHU ZHAO ve STEVEN H. CHAFFEE, "Campaign Advertisements Versus Television News As Sources Of Political Issue Information", *Public Opinion Quarterly* 59, sy 1 (01 Ocak 1995): 41-65, <https://doi.org/10.1086/269457>.

¹⁴ William P. Eveland ve Dietram A. Scheufele, "Connecting News Media Use with Gaps in Knowledge and Participation", *Political Communication* 17, sy 3 (Temmuz 2000): 215-37, <https://doi.org/10.1080/105846000414250>.

¹⁵ Catherine Corrigan-Brown ve Rima Wilkes, "Media exposure and the engaged citizen: How the media shape political participation", *The Social Science Journal* 51, sy 3 (01 Eylül 2014): 408-21, <https://doi.org/10.1016/j.soscij.2014.03.009>.

¹⁶ Conroy-Krutz, "Media exposure and political participation in a transitional African context".

lima doğrudan ve dolaylı etkisini araştırmak olarak belirtilmiştir¹⁷. Bu sayede Shah et.al, medya kullanımının politik tartışmayı ve politik etkililiği artırdığını, insanların politikayı anlamalarını sağladığını ve bununda politik katılımı artırdığını vurgulamıştır. Shah et.al, O-S-R-O-R modeline dayalı olarak yaptığı araştırmada, politik katılım için politik etkililiğin önemli bir aracı değişken olduğunu ortaya koymuştur.

Literatürde yurttaşların demokratik değerlere verdiği önem anlatılmışsa da buradaki vurgular genelde dijital medya, sosyal medya vb. ağırlıklıdır. Bu çalışma, Türkiye’de politik katılımın medya kullanımıyla ilişkisini aracılık modeliyle açıklayan bir çalışmadır ve bu konu literatürde çok kısıtlıdır. Bu yüzden bu çalışma, literatürdeki belirgin boşluğu doldurması bakımından önemlidir. Bundan dolayı aşağıdaki araştırma sorusu ve hipotezler geliştirilmiştir.

Araştırma Sorusu: Politik etkililik, medya kullanımı ile politik katılım arasındaki ilişkiyi ne ölçüde etkilemektedir?

Hipotez 1: Bilgi ve haber elde etmek amacıyla medya kullanımının politik katılımı anlamlı bir ilişkisi vardır.

Hipotez 2: Politik etkililik ile politik katılım arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 3: Politik etkililik bilgi ve haber elde etmek amacıyla medya kullanımı ile politik katılım arasında aracı değişken rolü oynar.

Hipotez 4: Bilgi ve haber elde etmek amacıyla medya kullanım politik katılım üzerinde kısmi dolaylı etkisi vardır.

Politik Etkililik

Politik etkililik literatürde çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Bandura, “birinin özel durumlarda bazı şeyleri başarabilme inancı olarak tanımlanmıştır¹⁸. İlk olarak Campbell, politik etki-

¹⁷ Dhavan V. Shah vd., “Information and Expression in a Digital Age: Modeling Internet Effects on Civic Participation”, *Communication Research* 32, sy 5 (Ekim 2005): 531-65, <https://doi.org/10.1177/0093650205279209>.

¹⁸ Albert Bandura, ed., *Self-Efficacy in Changing Societies* (Cambridge ; New York: Cambridge University Press, 1995).

liği, “birinin politik sürece ve aktivitelere etkisi” şeklinde tanımlanmıştır¹⁹ Finkel, bu tanıma daha da genişleterek “kişilerin kendi politik yeterliliklerini anlaması” şekline dönüştürmüştür²⁰. Center ve Campbell aynı zamanda medya etkisinin kişilerin yeterlilik algısını etkileyebileceğini, kişisel politik davranışların politik sürece etkisinin olacağı hissini verebileceğini ifade etmiştir²¹. Tersini düşünüldüğünde, düşük etkililik hissine sahip kişilerin politik katılım heveslerinin de düşük olacağını ve bu kişilerin çabalarının herhangi bir sonuç vermeyeceğini düşünmelerini sağlayacaktır²². Becker, politik etkililiğin ne önemli öğesi olarak insanların akla uygun karar verme yeteneğinin olduğunu vurgular²³. Her ne kadar medya kullanımının politik katılım üzerine etkisi pek çok araştırmaya konu olsa da bazı noktalar hala muallak kalıştır. Bunun için demokratik katılımın en önemli öğesi olan bilgi tüketiminin önemi politik etkililikte ortaya çıkmaktadır. O yüzden Haziran 2015 milletvekili genel seçimleri politik etkililiğin politik katılım üzerine olan önemli etkisini göstermesi bakımından önemlidir. Uslaner, bu etkinin arkasındaki neden olarak insanların kendilerini politik olarak yeterli görmeleri ve politik katılım ile yönetimde bir şeyleri değiştirebileceklerine inanmaları olarak açıklar²⁴.

Literatürde etkililik araştırmacılar tarafından içsel etkililik

¹⁹ University of Michigan Survey Research Center ve A. Campbell, *The Voter Decides: By Angus Campbell, Gerald Gurin and Warren E. Miller, Survey Research Center, University of Michigan. with the Assistance of Sylvia Eberhart and Robert O. McWilliams* (Row, Peterson and Company, 1954), https://books.google.com.tr/books?id=_L8ntAEACAAJ.

²⁰ Steven E. Finkel, “Reciprocal Effects of Participation and Political Efficacy: A Panel Analysis”, *American Journal of Political Science* 29, sy 4 (Kasım 1985): 891, <https://doi.org/10.2307/2111186>.

²¹ Center ve Campbell, *The Voter Decides: By Angus Campbell, Gerald Gurin and Warren E. Miller, Survey Research Center, University of Michigan. with the Assistance of Sylvia Eberhart and Robert O. McWilliams*.

²² Nancy Burns, Kay Lehman Schlozman, ve Sidney Verba, *The Private Roots of Public Action* (Harvard University Press, 2001).

²³ Rolf Becker, “Political Efficacy and Voter Turnout in East and West Germany”, *German Politics* 13, sy 2 (Haziran 2004): 317-40, <https://doi.org/10.1080/0964400042000248223>.

²⁴ Eric M. Uslaner, *The Moral Foundations of Trust* (Cambridge University Press, 2002).

ve dışsal etkililik olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır. İçsel etkililik kişilerin kendi yetkinlik ve yeteneklerinin algısı olarak açıklanmıştır²⁵.

Kitle iletişim araçlarının yayılması ve medyaya erişimin kolaylaşması özellikle her iki tip etkililiği de önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle içsel etkililik düzeyinde medya, insanlara düşüncelerini ifade etme fırsatı vermektedir. Örneğin, TV deki veya radyodaki politik tartışma programları insanların programa aktif olarak katılmalarını isterken, sokak röportajları, gazetelerdeki okur mektupları vs gibi etkileşimli aktiviteler insanlardaki etkileyici politik aktör olma güven duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan az sayıda da olsa medya etkisine maruz kalmanın dışsal politik etkililik üzerine etkisi araştırmacıların konusu olmuştur. Bir yandan, haber kaynaklarındaki negatif vurgular²⁶, yoğun propaganda ve reklâmlarla birlikte eleştirel programlar kişiler üzerinde kuşku yaratılmasına neden olabilir²⁷. Buna bağlı olarak, demokratik yönden az gelişmiş bölgelerde, politikacıların özensizliği veya kamuoyunun isteklerine doyurucu bir cevap verememeleri şüphecilik hissini daha da gelişmesine sebep olabilecek davranışlardır²⁸. Bazı araştırmalar gösteriyor ki bu tür davranışlar politik katılımın düşmesine sebep olan davranışlardır²⁹. Bununla birlikte kısıtlı sayıda çalışma medya etkisine maruz kalma ile etkililik arasın-

---

²⁵ Kenneth M. Coleman ve Charles L. Davis, "The Structural Context of Politics and Dimensions of Regime Performance: Their Importance for the Comparative Study of Political Efficacy", *Comparative Political Studies* 9, sy 2 (01 Temmuz 1976): 189-206, <https://doi.org/10.1177/001041407600900203>.

²⁶ Joseph N. Cappella ve Kathleen Hall Jamieson, *Spiral of Cynicism: The Press and the Public Good* (New York: Oxford University Press, 1997).

²⁷ Kees Aarts ve Holli A. Semetko, "The Divided Electorate: Media Use and Political Involvement", *Journal of Politics* 65, sy 3 (2003): 759-84, <https://doi.org/10.1111/1468-2508.00211>.

²⁸ Milan W. Svobik, "Learning to Love Democracy: Electoral Accountability and the Success of Democracy", *American Journal of Political Science* 57, sy 3 (2013): 685-702, <https://doi.org/10.1111/ajps.12005>.

²⁹ Alberto Chong vd., "Does Corruption Information Inspire the Fight or Quash the Hope? A Field Experiment in Mexico on Voter Turnout, Choice, and Party Identification", *The Journal of Politics* 77, sy 1 (Ocak 2015): 55-71, <https://doi.org/10.1086/678766>.

da pozitif ilişki tespit etmiştir³⁰ ³¹. Nedenlerinden biri olarak kitle iletişim araçları insanların, politikacılarla aralarında mesafe olmasına rağmen onların ihtiyaçlarına cevap verecek haber ve yorumları görmelerini, okumalarını ve duymalarını kolaylaştırmış bu da insanlarda onlar tarafından önemsendikleri hissi uyandırmış olmasıdır. İkinci olarak da kitle iletişim araçları elitlerin cevap verebilirliğini artırmış ve onları cesaretlendirmiş olmasıdır. Bu çalışmada da politik katılım ile politik etkililik arasında pozitif bir ilişki olmasına rağmen medya kullanım etkisi nispeten azalmış, politik katılım ile ilişkisi anlamlı bulunmuş bu da kısmi etki olduğunu göstermiştir.

Araştırma Yöntemi

Bu çalışmanın amacı, katılımcıların medya kullanım sıklığının politik katılıma politik etkililik üzerinden dolaylı etkisini ölçmektir. Bu çalışmada kullanılan veri, bir ölçek kullanılarak elde edilmiştir. Bu ölçek, uzmanlar tarafından Türkçe diline çevrilmiş güvenilirlik ve geçerliliği 15 katılımcı üzerinde pilot çalışma yapılarak test edilmiştir.

Örnekleme ve Veri Toplama

Veri toplama işlemi 2015 milletvekili genel seçimlerinden 2 hafta önce tamamlanmıştır. Yaklaşık olarak 6 haftalık bir sürede 300 katılımcıyla anket gerçekleştirilmiştir. Veri toplandıktan sonra yapılan inceleme sonucunda geçersiz ve tamamlanmamış anketler çıkarılmış ve sonuçta 213 kabul edilebilir anket analiz için seçilmiştir. Yaklaşık olarak katılımcıların %45'i kadın %55'i erkek olup toplam katılımcıların %55 üniversite mezunudur. Öte yandan, katılımcıların %42'si aylık 2000 TL den az gelir grubuna dahildir. Ortalama yaş 32.12 ve medyan yaş ise 29 olarak ölçülmüştür. Anketten elde edilen veri IBM SPSS v25 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir.

³⁰ Lindsay H. Hoffman ve Tiffany L. Thomson, "The Effect of Television Viewing on Adolescents' Civic Participation: Political Efficacy as a Mediating Mechanism", *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 53, sy 1 (27 Şubat 2009): 3-21, <https://doi.org/10.1080/08838150802643415>.

³¹ Robert Mattes ve Dangalira Mughogho, "The Limited Impacts Of Formal Education On Democratic Citizenship In Africa", t.y., 24.

Faktör Analizi

Başlangıç olarak, ölçeğin yapısını oluşturan faktörlerin belirlenmesi ve test edilmesi amacıyla kullanım sıklığı, politik etkililik ve politik katılım üzerinde açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Kullanım Sıklığı

Medya kullanım sıklığının boyutlarını belirlemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi Principal Component Analysis ve Varimax Rotasyonu ile beraber kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, verinin faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett's Test gerçekleştirilmiştir³². Test sonuçlarına göre (KMO=0.712, Bartlett test (10) = 950.155, p=0.000) bulunmuş ve yeterli görülmüştür. Anti-image korelasyon matrix faktör analizindeki her maddeyi destekleyecek şekilde diyagonal olarak 0.50'nin üzerindedir. Eigen Value 1 ve üzeri olan faktörler alınmış ve 0.50'nin altındaki faktörler yüklemesi olan maddeler ile yüksek çapraz yüklemeye yapan maddeler analizden çıkarılmıştır³³. 0.30'un altındaki faktörler yükleri görüntülenmemiştir. Faktör analizi uygulanmasından dolayı medya kullanım sıklığının 4 faktörden oluştuğu görülmektedir. Bunlar, Yerel Medya, Yeni Medya, Ulusal Ağ ve Radyo ağıdır. Sonuçlar Tablo 1 de detaylı olarak görüntülenebilir.

Analiz

Tablo 1: Medya Kullanım Sıklığı Açıklayıcı Faktör Analiz sonuçları (N=213)

	Yerel Medya	Yeni Medya	Ulusal Ağ	Radyo Ağı
Yerel TV kanallarının akşam haberleri	,889	,007	,118	-,039

³² Subhash Sharma, *Applied Multivariate Techniques* (New York, NY, USA: John Wiley & Sons, Inc., 1996).

³³ Joseph F. Hair, ed., *Multivariate Data Analysis*, 7. ed., Pearson new internat. ed, Pearson Custom Library (Harlow: Pearson, 2014).

Yerel TV kanallarının tartışma programları	,874	-,053	,153	,047
Basılı yerel gazeteler	,703	,196	,009	,210
Basılı Haber dergileri	,604	,236	,118	,423
İnternet haber portalleri (Mynet, NTVMSNBC, MSN vs.)	,136	,716	,101	,047
İnternet haber siteleri (Cnn-türk, Habertürk, Gazteoku, internethaber vs.)	-,043	,701	,199	,039
Sosyal ağ siteleri	-,024	,652	-,078	-,060
Bloglar	,323	,604	-,069	,249
Ulusal TV kanallarının tartışma programları	,141	,100	,903	,164
Ulusal TV kanallarının akşam haberleri	,126	,035	,897	,159
Radyo haberleri	-,026	,056	,171	,868
Radyo tartışma programları	,301	,015	,152	,802
% sel Değişim	31,224	13,761	13,186	9,329
Eigen Value	3,747	1,651	1,582	1,119
Chronbach's Alpha	,817	,625	,863	,731
KMO=,712, Bartlett's $\chi^2=950.155$, $p<,001$				
Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.				

Politik Etkililik

Politik Etkililiğin boyutlarını belirlemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi Principal Component Analysis ve Varimax Rotasyonu ile beraber kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, verinin faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett's Test gerçekleştirilmiştir³⁴.

³⁴ Sharma, *Applied Multivariate Techniques*.

Test sonuçlarına göre (KMO = 0.608, Bartlett test (10) = 363.150, $p = 0.000$) bulunmuş ve yeterli görülmüştür. Anti-image korelasyon matrix faktör analizindeki her maddeyi destekleyecek şekilde diyagonal olarak 0.50'nin üzerindedir. Eigen Value bir ve üzeri olan faktörler alınmış ve 0.50'nin altındaki faktörler yüklemesi olan maddeler ile yüksek çapraz yükleme yapan maddeler analizden çıkarılmıştır³⁵. 0.30'un altındaki faktörler yükleri görüntülenmemiştir. Faktör analizi uygulanmasından dolayı Politik Etkililiğin 3 faktörden oluştuğu görülmektedir. Bunlar, Politik Güven, Politik Etki, Politik Etkileşim. Sonuçlar Tablo 2 de detaylı olarak görüntülenebilir.

Tablo 2: Politik Etkililik Faktör Analiz Sonuçları (N = 213)

	Politik Güven	Politik Etki	Politik Etkileşim
Hükümeti oluşturan insanlar bizim vergi olarak verdiğimiz paraları boşa harcamazlar.	,819	-,113	,051
Seçimlerde adaylığını koyan insanların çoğu ne yaptığını bilen akıllı insanlardır.	,766	-,033	,102
İnsanların çoğu dürüsttür.	,745	,101	,134
Kendimi politikada yer alabilecek nitelikte ve yeterlilikte görüyorum	,040	,879	-,104
Ülkemizin karşılaştığı önemli politik sorunlarını oldukça iyi düzeyde anladığımı düşünüyorum.	-,033	,879	,033
İnsanların çoğu eline fırsat geçtiğinde benden yararlanmak ister.	-,058	,403	,248

³⁵ Hair, *Multivariate Data Analysis*.

Benim gibi insanların hükümet ile ilgili kararlarda söz hakkı yoktur	,169	-,034	,746
Kamu görevlileri insanların ne düşündüğü ile ilgilenmiyorsa, onları insanları dinlemeye zorlamanın bir yolu yoktur.	,200	,032	,663
Hükümeti yöneten insanlar dürüst kimseler değildir.	-,434	,296	,565
% sel Değişim	24,327	20,916	13,821
Eigen Value	2,189	1,882	1,244
Cronbach's Alpha	,719	,775	,410
KMO=,645, Bartlett's $\chi^2 = 363,150$, $p < ,001$, Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.			

Politik Katılım

Politik Katılımın boyutlarını belirlemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi Principal Component Analysis ve Varimax Rotasyonu ile beraber kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, verinin faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett's Test gerçekleştirilmiştir³⁶. Test sonuçlarına göre (KMO = 0.906, Bartlett test (10) = 1966.723, $p = 0.000$) bulunmuş ve yeterli görülmüştür. Anti-image korelasyon matrix faktör analizindeki her maddeyi destekleyecek şekilde diyagonal olarak 0.50'nin üzerindedir. Eigen Value bir ve üzeri olan faktörler alınmış ve 0.50'nin altındaki faktörler yüklemesi olan maddeler ile yüksek çapraz yüklemeyen maddeler analizden çıkarılmıştır³⁷. 0.30'un altındaki faktörler yükleri görüntülenmemiştir. Faktör analizi uygulanmasından dolayı Politik Katılımın 3 faktörden oluştuğu görülmektedir. Bunlar, Online Katılım, Bire Bir, Offline Katılımdır. Sonuçlar Tablo 3 de detaylı olarak görüntülenebilir.

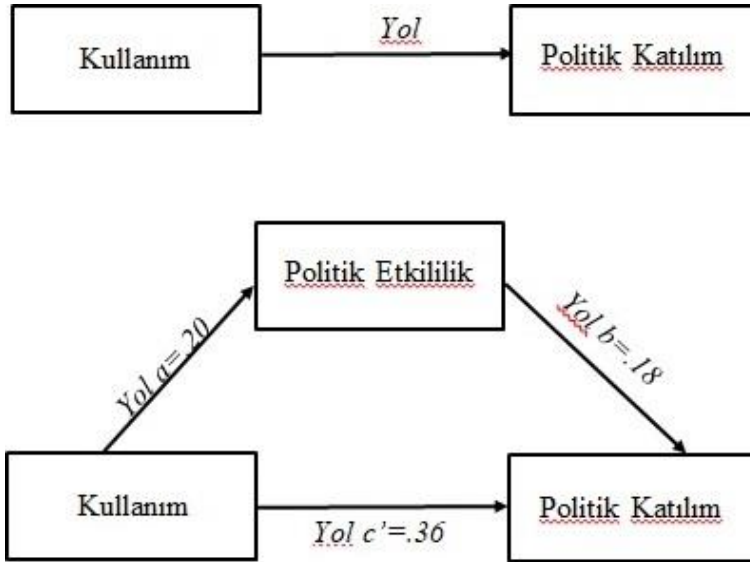
³⁶ Sharma, *Applied Multivariate Techniques*.

³⁷ Hair, *Multivariate Data Analysis*.

Tablo 3: Politik Katılım Faktör Analiz Sonuçları (N = 213)

	Online Katılım	Birebir	Offline Katılım
Sosyal ağ sitelerinde görüş paylaşmak	,845	,120	,286
Siyasetle ilgili bir video veya haber linkini başkalarına iletmek	,811	,024	,396
Online haberlere yorum yazmak	,752	,430	,186
Online tartışma forumlarına katılmak	,719	,411	,228
Online bir dilekçeyi imzalamak	,644	,377	,042
Bir gazete veya derginin editörüne e-mail göndermek	,356	,788	,123
Bir gazete veya derginin editörüne mektup yazmak	,125	,787	,389
Bir siyasetçi ile iletişime geçebilmek için e mail kullanmak	,378	,782	,217
Bir siyasetçiye mektup yazmak	,129	,738	,447
Siyasi bir parti veya aday için çalışmak	,228	,300	,823
Siyasi bir mitinge, toplantıya veya konuşmaya katılmak	,387	,183	,814
Bir kampanyaya ait rozet, sticker kullanmak veya müzik çalmak	,192	,346	,808
% sel Değişim	56,828	11,295	9,315
Eigen Value	6,819	1,355	1,118
Cronbach's Alpha	,892	,892	,896
KMO=,906, Bartlett's χ^2 =1966,723, p<,001, Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.			

Aracı Değişken Analizi

Tablo 1: Baron ve Kenny aracı değişken modeli. Model, Kullanım sıklığının Politik katılıma etkisini hem doğrudan hem de dolaylı olarak göstermektedir. Politik Etkililik aracı değişken rolü oynamaktadır ve Kullanım sıklığı hem Yol a'yı hem de Yol b'yi kullanarak Politik Etkililik üzerinden Politik Katılımı etkilemektedir.

Baron ve Kenny aracı değişken modeli Politik Etkililiğin Kullanım Sıklığı ile Politik Katılım arasında aracı değişken rolü oynayıp oynamadığını ölçmek amacıyla uygulanmıştır. Baron ve Kenny'ye göre, değişkenin aracı rolü oynayabilmesi için belirli kriterleri sağlaması gerekmektedir: (i) bağımsız değişkenin, bağımlı değişken ile anlamlı bir ilişkisi olmalıdır. (ii) hipotezleştirilmiş aracı değişkenin bağımsız değişkenle anlamlı ilişkisi olması gerekmektedir. (iii) aracı değişkenin bağımlı değişkenle anlamlı bir ilişkisi olması gerekmektedir. (iv) bağımsız değişkenle bağımlı değişken arasındaki ilişki daha az ve sıfırdan farklı olmalıdır.

Aracı tarafından kontrol edilen bağımsız değişkenle bağımlı değişken arasında hâlâ anlamlı bir ilişki varsa o zaman aracılıkta kısmi bir etkiden söz edilebilir. Aracı değişken bağımsız değişkeni ile bağımlı değişken arasındaki ilişkiyi anlamsız hale

dönüştürürse a zaman aracılık rolü tam olarak adlandırılır³⁸ (Baron & Kenny, 1986).

Tablo 4:Aracı değişken etkisinin katsayı tablosu

Yolların testi	B	Se(B)	95%CI	β	sr ²
Yol c: DV=Politik Katılım					
R ² =0,17, F(1, 211)=43.21, p=0,0000					
IV=Kullanım sıklığı	.59	.89	(.41, .77)	.41	%17
Yol a DV=Politik Etkililik					
R ² =.076, F(1, 211)=17.29, p=0,0000					
IV=Kullanım Sıklığı	.28	.48	(2.00,2.53)	.20	%8
Yol b ve c': DV=Politik Katılım					
R ² =.076, F(1, 211)=17.29, p=<.001					
IV=Kullanım Sıklığı(c')	.36	.092	(.33, .70)	.36	%17
IV=Politik Etkililik(b)	.36	.13	(.11, 1.12)	.18	%3
Toplam (a)*(b)				.07	

Tablo 4 Baron ve Kenny'nin yaklaşımının sonuçlarını bize vermektedir. Yol c, Kullanım Sıklığı ile Politik Katılım arasındaki ilişkiyi ölçmektedir. Bu modelde Kullanım Sıklığının Politik Katılımla anlamlı bir ilişkisi vardır (β =.41, 95%CI .41 den .77, p=.000). Yol a, Kullanım Sıklığı ile Politik Etkililik arasındaki ilişkiyi ölçmektedir. Bu model de Politik Etkililiğinin Politik Katılımla anlamlı bir ilişkisi vardır (β =.20, 95%CI 2.00 dan 2.53, p=.000). Yol c', Politik Etkililiğin ve Kullanım Sıklığının birlikte Politik Katılım üzerine birleşik etkisini ölçmektedir. Buna göre, Politik Etkililik modele eklendiğinde Politik Katılımın ve Kullanım Sıklığının (c') hâlâ anlamlı olduğu görülmektedir (β =.36, 95%CI .33 den .70, p=.000). Burada katsayılara baktığımızda etkinin nispeten azalmış olduğu görülmektedir. Bu model bize

³⁸ Irene Bighelli, Anna Borghesani, ve Corrado Barbui, "Is the Efficacy of Antidepressants in Panic Disorder Mediated by Adverse Events? A Mediation Analysis", *PLOS ONE* 12, sy 6 (02 Haziran 2017): e0178617, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0178617>.

aracı değişken olan Politik Etkililik modele eklendiği zaman kısmi dolaylı bir etki yaptığını göstermektedir.

Sonuç

Bu çalışma, Medya kullanım sıklığının politik Katılımla arasındaki ilişkinin dolaylı etkisini politik etkililik üzerinden araştırmaktadır. Araştırma sonuçları bize Medya kullanımının politik katılım üzerinden anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak Medya kullanım sıklığı insanların politikaya katılımını teşvik edici bir nitelik taşımaktadır.

Bu çalışmadaki bazı bulgular şöyle özetlenebilir. İlk olarak, insanların politikaya katılımında yerel medya kullanımının diğerlerinden daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Yerel medya bağlamında insanlar Yerel TV kanalları basılı gazete ve dergiler olmak üzere geniş bir kullanım şekli göstermektedirler. Öte yandan, İnsanların yeni Medya araçlarını da sıklıkla kullandıkları ortaya çıktı. Özellikle online habere yorum yazmak, forumlara katılmak, sosyal ağ sitelerinde görüş bildirmek insanların aktif olarak politik düşüncelerini vurguladıklarını göstermektedir. Aynı zamanda, bireysel olarak da gazetecilerle ve siyasetçilerle iletişime geçme isteği insanların politikaya katılma hevesli oldukları anlamına gelmektedir.

Bu çalışmada politik etkililik aracı değişken olarak kullanılmıştır. Politik etkinliğin politik katılım ve medya kullanım sıklığı ile aralarında anlamlı bir ilişki vardır politik etkililiğin en önemli faktörleri olarak politik Güven ve politik etki ortaya çıkmaktadır. İnsanlar güven veya güvensizlik duygularından kendilerinin politikaya etki edebileceklerini düşünmekte ve bu düşünce de katılımı pozitif olarak etkilemektedir. Bulgularımız bize politik etkililiğin aracı rolü oynadığı ve kısmi de olsa politik katılımı etkilediğini ama yine de medya kullanımının politik katılımında önemli bir rolü olduğunu göstermektedir. Sosyo-kültürel açıdan değerlendirirsek, 1980'den beri Türkiye çok önemli sosyal ve politik dönemleri yaşadı. Otoriter sistemden tekrar çok partili sisteme geçiş yumuşak bir şekilde gerçekleşti. Bu çalışmada, Medya kullanımının insanların demokratik de-

ğerlere doğru evrilmesinde önemli bir rol oynadığını ampirik olarak ortaya koymaya çalışıldı. Özellikle haber alma bağlamında internetin kullanımı insanların politikaya katılmalarını ve demokratik değerleri daha fazla vurgulamalarında önemli bir rol oynamıştır.

Bu çalışmada, bazı önemli bulgulara erişilse de bazı kısıtlamalarla da karşılaşmıştır. Bunlardan ilki kısıtlı sayıda insana ulaşılmasıdır. Bunun yanında 2015 milletvekili genel seçimlerinde anketlerin yüzyüze yapılması ve her kitleye ulaşılabilmesi olmalıdır. Gelecekte araştırmacılar daha fazla kitlelere ulaşmak suretiyle bu etkiyi tam olarak ölçebilirler. Politik katılımın Demokratik değerler ile arasındaki ilişkiyi aynı zamanda başka bir araştırmanın da konusu olabilir. Öte yandan politik katılımın arkasındaki nedenlerle birlikte özellikle Avrupa ülkeleriyle karşılaştırmalar yaparak benzerlikler ve farklılıklar ölçülebilir.

Kaynaklar

- Aarts, Kees, ve Holli A. Semetko. "The Divided Electorate: Media Use and Political Involvement". *Journal of Politics* 65, sy 3 (2003): 759-84. <https://doi.org/10.1111/1468-2508.00211>.
- Almond, Gabriel Abraham, ve Sidney Verba. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton University Press, 2015.
- Bandura, Albert, ed. *Self-Efficacy in Changing Societies*. Cambridge; New York: Cambridge University Press, 1995.
- Becker, Rolf. "Political Efficacy and Voter Turnout in East and West Germany". *German Politics* 13, sy 2 (Haziran 2004): 317-40. <https://doi.org/10.1080/0964400042000248223>.
- Bighelli, Irene, Anna Borghesani, ve Corrado Barbui. "Is the Efficacy of Antidepressants in Panic Disorder Mediated by Adverse Events? A Mediation Analysis". *PLOS ONE* 12, sy 6 (02 Haziran 2017): e0178617. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0178617>.
- Bratton, Michael. "Political Participation in a New Democracy: Institutional Considerations from Zambia". *Comparative Political Studies*

- 32, sy 5 (Ağustos 1999): 549-88.
<https://doi.org/10.1177/0010414099032005002>.
- Bratton, Michael, Robert Mattes, ve E. Gyimah-Boadi. *Public Opinion, Democracy, and Market Reform in Africa*. Cambridge University Press, 2005.
- Burns, Nancy, Kay Lehman Schlozman, ve Sidney Verba. *The Private Roots of Public Action*. Harvard University Press, 2001.
- Cantor, Milton. "Popular Consent and Popular Control (Book)". *Library Journal* 105, sy 6 (15 Mart 1980): 729.
- Cappella, Joseph N., ve Kathleen Hall Jamieson. *Spiral of Cynicism: The Press and the Public Good*. New York: Oxford University Press, 1997.
- Center, University of Michigan Survey Research, ve A. Campbell. *The Voter Decides: By Angus Campbell, Gerald Gurin and Warren E. Miller, Survey Research Center, University of Michigan. with the Assistance of Sylvia Eberhart and Robert O. McWilliams*. Row, Peterson and Company, 1954.
https://books.google.com.tr/books?id=_L8ntAEACAAJ.
- Chang, Wen-Chun. "Media Use, Democratic Values, and Political Participation: Empirical Evidence from Taiwan". *Japanese Journal of Political Science* 18, sy 3 (Eylül 2017): 385-406.
<https://doi.org/10.1017/S1468109917000081>.
- Chong, Alberto, Ana L. De La O, Dean Karlan, ve Leonard Wantchekon. "Does Corruption Information Inspire the Fight or Quash the Hope? A Field Experiment in Mexico on Voter Turnout, Choice, and Party Identification". *The Journal of Politics* 77, sy 1 (Ocak 2015): 55-71. <https://doi.org/10.1086/678766>.
- Coleman, Kenneth M., ve Charles L. Davis. "The Structural Context of Politics and Dimensions of Regime Performance: Their Importance for the Comparative Study of Political Efficacy". *Comparative Political Studies* 9, sy 2 (01 Temmuz 1976): 189-206.
<https://doi.org/10.1177/001041407600900203>.
- Conroy-Krutz, Jeffrey. "Media exposure and political participation in a transitional African context". *World Development* 110 (01 Ekim

- 2018): 224-42. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2018.05.002>.
- Corrigall-Brown, Catherine, ve Rima Wilkes. "Media exposure and the engaged citizen: How the media shape political participation". *The Social Science Journal* 51, sy 3 (01 Eylül 2014): 408-21. <https://doi.org/10.1016/j.soscij.2014.03.009>.
- Croke, Kevin, Guy Grossman, Horacio A. Larreguy, ve John Marshall. "Deliberate Disengagement: How Education Can Decrease Political Participation in Electoral Authoritarian Regimes". *American Political Science Review* 110, sy 03 (Ağustos 2016): 579-600. <https://doi.org/10.1017/S0003055416000253>.
- Eveland, William P., ve Dietram A. Scheufele. "Connecting News Media Use with Gaps in Knowledge and Participation". *Political Communication* 17, sy 3 (Temmuz 2000): 215-37. <https://doi.org/10.1080/105846000414250>.
- Finkel, Steven E. "Reciprocal Effects of Participation and Political Efficacy: A Panel Analysis". *American Journal of Political Science* 29, sy 4 (Kasım 1985): 891. <https://doi.org/10.2307/2111186>.
- Gans-Morse, Jordan, Sebastián Mazzuca, ve Simeon Nichter. "Varieties of Clientelism: Machine Politics during Elections". *American Journal of Political Science* 58, sy 2 (2014): 415-32. <https://doi.org/10.1111/ajps.12058>.
- Hair, Joseph F., ed. *Multivariate Data Analysis*. 7. ed., Pearson new internat. ed. Pearson Custom Library. Harlow: Pearson, 2014.
- Hoffman, Lindsay H., ve Tiffany L. Thomson. "The Effect of Television Viewing on Adolescents' Civic Participation: Political Efficacy as a Mediating Mechanism". *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 53, sy 1 (27 Şubat 2009): 3-21. <https://doi.org/10.1080/08838150802643415>.
- Lijphart, Arend. "Unequal Participation: Democracy's Unresolved Dilemma Presidential Address, American Political Science Association, 1996". *American Political Science Review* 91, sy 1 (1997): 1-14. <https://doi.org/10.2307/2952255>.
- Linz, Juan J., ve Alfred Stepan. *Problems of Democratic Transition and Consolidation: Southern Europe, South America, and Post-Communist*

Europe. JHU Press, 1996.

Mattes, Robert, ve Dangelira Mughogho. "THE LIMITED IMPACTS OF FORMAL EDUCATION ON DEMOCRATIC CITIZENSHIP IN AFRICA", t.y., 24.

Shah, Dhavan V., Jaeho Cho, William P. Eveland, ve Nojin Kwak. "Information and Expression in a Digital Age: Modeling Internet Effects on Civic Participation". *Communication Research* 32, sy 5 (Ekim 2005): 531-65. <https://doi.org/10.1177/0093650205279209>.

Sharma, Subhash. *Applied Multivariate Techniques*. New York, NY, USA: John Wiley & Sons, Inc., 1996.

Svolik, Milan W. "Learning to Love Democracy: Electoral Accountability and the Success of Democracy". *American Journal of Political Science* 57, sy 3 (2013): 685-702. <https://doi.org/10.1111/ajps.12005>.

Uslaner, Eric M. *The Moral Foundations of Trust*. Cambridge University Press, 2002.

Weingast, Barry R. "The Political Foundations of Democracy and the Rule of the Law". *American Political Science Review* 91, sy 2 (1997): 245-263. <https://doi.org/10.2307/2952354>.

Zhao, Xinshu, ve Steven H. Chaffee. "Campaign Advertisements Versus Television News As Sources Of Political Issue Information". *Public Opinion Quarterly* 59, sy 1 (01 Ocak 1995): 41-65. <https://doi.org/10.1086/269457>.

